

NOTA DE PREMSA

21 de gener de 2013

Informe anual de l'Autoritat Catalana per a la Prevenció de la Tortura (ACPT) 2012

El període de detenció, l'assistència lletrada immediata i els protocols per evitar maltractaments a les presons, principals llacunes detectades per l'ACPT el 2012

El Síndic de Greuges i l'Equip de Treball de l'ACPT han lliurat aquest matí a la presidenta del Parlament, Núria de Gispert, l'Informe anual de l'Autoritat Catalana per a la Prevenció de la Tortura corresponent a l'any 2012.

El document recull 21 recomanacions com a resultat de 36 visites a 33 centres. D'aquestes recomanacions 15 es fan per primera vegada. La resta (6) es van recollir en l'informe de l'any anterior, però encara estan pendents d'acceptació o de compliment.

Les **recomanacions principals** de l'Informe de l'ACPT 2012 són:

- Qualsevol detingut ha de ser posat immediatament a disposició judicial un cop finalitzat l'atestat policial. Per això, es recomana que hi hagi més coordinació entre òrgans judicials i policials per establir una doble conducció diària i evitar estades a comissaria innecessàries i contràries a l'esperit de la llei.
- La comunicació de qualsevol detenció policial al Col·legi d'Advocats s'ha de fer des del moment d'haver-se produït i per fer efectiva l'assistència lletrada. En cap cas, la participació de més d'un cos policial en la custòdia del detingut (policia local i policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra) pot justificar que entre la detenció i la comunicació i l'assistència lletrada efectives passin (com ara succeeix la major part de vegades) diverses hores en el millor dels casos.
- Amb l'objectiu d'evitar maltractaments i/o usos innecessaris de la força als centres penitenciaris, com ara el cas de les denúncies d'interns de Brians II (vegeu l'apartat III de l'Informe), cal avaluar en uns casos el compliment dels protocols existents i en d'altres cal establir-ne de nous, si escau.
- Calen mecanismes eficaços per investigar immediatament i de manera imparcial les queixes sobre presumptes maltractaments als centres penitenciaris (les evidències físiques solen desaparèixer al cap de pocs dies i aleshores la investigació esdevé molt complexa).

- L'únic centre que el Síndic i l'equip de l'ACPT no han pogut visitar ha estat el Centre d'Internament d'Estrangers de la Zona Franca de Barcelona, malgrat que es reben informacions sobre maltractaments. Aquesta opacitat i la manca d'un reglament per als CIE, anunciat fa més d'un any pel Govern espanyol, evidencien la necessitat que el Ministeri de l'Interior del Govern d'Espanya modifiqui urgentment el seu capteniment. Una prevenció de maltractaments deficitària i una supervisió escassa o inexistent és motiu de preocupació i és una font de queixes periòdiques i sospites constants sobre el grau de compliment de la legalitat en aquests centres. El Síndic tramet totes les informacions que rep al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, a la Policia Nacional i al Defensor del Poble.

Visites realitzades

Pel que fa a les visites efectives realitzades, aquest any han estat un total de 36, repartides entre centres penitenciaris (6 centres, 8 visites), comissaries de policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra (11 centres), comissaries policia local/guàrdia urbana (10 centres, 11 visites), centres de justícia juvenil (3), centres de protecció de menors (1) i centres de persones amb discapacitat(1), centre residencial geriàtric (1). La llista completa dels centres i la fitxa de cada visita es pot consultar en l'informe d'enguany.

L'ACPT i la Convenció contra la tortura

La Convenció contra la tortura i altres penes o tractes cruels, inhumans o degradants va ser adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 10 de desembre de 1984 i va entrar en vigor el 26 de juny de 1987. Anys més tard, l'Assemblea General de les Nacions Unides va adoptar, mitjançant la Resolució 57/199, del 18 de desembre de 2002, el Protocol facultatiu de la Convenció contra la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants, que aporta un enfocament innovador en la lluita contra la tortura, des de la perspectiva de la prevenció.

D'acord amb l'article 17 del Protocol, hi pot haver un o diversos els mecanismes nacionals de prevenció. De conformitat amb aquest article 17 i amb les competències de Catalunya en la prevenció de la tortura, i tenint en compte les competències i les funcions que l'Estatut d'autonomia encomana al Síndic de Greuges en l'exercici de la funció de protecció i de defensa dels drets de les persones, la Llei 24/2009, de 23 de desembre, del Síndic de Greuges, en l'article primer, atribueix a aquesta institució la condició d'Autoritat Catalana per a la Prevenció de la Tortura i d'altres Tractes o Penes Cruels, Inhumans o Degradants.

El Parlament va elegir un consell assessor integrat per Jordi de Tienda i Antoni Molas, proposats pels col·legis d'advocats; Montserrat Teixidor i Màrius Morlans, a proposta dels col·legis de l'àmbit de la Salut; Sabina Puig, Olga Casado, Eva Labarta i Joan Merelo, a proposta de les ONG de defensa de drets humans; Santiago Redondo i Victòria Camps, proposats pels centres universitaris de recerca sobre drets humans, i José María Mena i Jaume Saura, com a professionals amb experiència en la prevenció de la tortura i en el treball amb persones privades de llibertat. Així mateix, l'article 76 de la Llei del Síndic preveu la creació d'un equip dedicat a dur a terme visites periòdiques als llocs on es troben persones privades de llibertat. Aquestes visites s'han desenvolupat d'acord amb uns protocols d'actuació basats en criteris internacionals. L'Equip de Treball ha elaborat periòdicament, amb l'assessorament del Consell Assessor, un programa de treball temptatiu, que ha inclòs els centres i els llocs de detenció que es podrien visitar, i també els objectius de cada visita. S'ha procurat que la tipologia de centres i llocs de detenció objecte de visita sigui diversa i que abasti tota la geografia catalana. Les visites s'han fet sense previ avís i durant el dia.

En compliment de l'article 74 de la Llei del Síndic, aquest és el tercer informe monogràfic que es presenta sobre les actuacions dutes a terme com a Autoritat Catalana per a la Prevenció de la Tortura i d'altres Tractes o Penes Cruels, Inhumans o Degradants.

L'informe es presenta al Parlament de Catalunya i es trameta al Subcomitè per a la Prevenció de la Tortura de les Nacions Unides a Ginebra.

Recomanacions (versió íntegra)

a. Per a comissaries de policia

- La comunicació de la detenció al Col·legi d'Advocats per part de qualsevol cos de policia, autonòmic o local, ha de ser immediata des del primer moment de la detenció, de manera que es faci efectiva l'assistència lletrada del detingut des del moment en què es produeix la detenció i durant tot el temps en què transcorre la situació de privació de llibertat.
- El període de detenció d'una persona ha de ser el mínim imprescindible i, un cop finalitzat l'atestat, s'ha de fer els possibles per traslladar-lo immediatament davant l'autoritat judicial corresponent.

- En els casos de detencions per ordre judicial, malgrat que el detingut no hagi de declarar, se l'hauria d'informar igualment del seu dret a l'assistència lletrada.
- Es requereix la coordinació necessària entre els òrgans judicials i policials per estudiar la possibilitat d'establir un sistema de doble conducció diària que permeti que els detinguts que ingressen durant el matí pugin passar a disposició judicial a la tarda quan les diligències d'investigació hagin finalitzat.
- Es requereix una coordinació clara i efectiva entre els diferents cossos policials d'un municipi en el procés de custòdia d'un detingut.
- Les flassades han de ser d'un sol ús i han d'estar aïllades en bosses de plàstic.
- Estudiar si es pot fer extensible a les comissaries de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra el sistema de dispensació d'àpats a través del càtering dels hospitals que tenen previst algunes policies locals de Catalunya.
- Habilitar un espai adequat d'atenció dels infants i adolescents a les comissaries dels Mossos d'Esquadra en què no n'hi hagi. Aquesta recomanació també s'ha recollit en *l'Informe sobre els drets dels infants 2012*.

b. Per a centres penitenciaris

- Davant queixes sobre presumptes maltractaments cal que s'arbitrin tots els mecanismes necessaris per dur a terme una investigació amb caràcter immediat i imparcial que tingui en compte tant els fets descrits per l'intern com pel professional corresponent.
- Imprimir el número d'identitat professional del funcionari de vigilància penitenciària en totes les peces que integren l'uniforme o bé habilitar una targeta d'identitat per portar penjada al coll.

- Instal·lar sistemes de videovigilància a totes les cel·les de contenció i/o aïllament, a les sales on es fan els escorcolls amb nu integral, als espais d'interacció intern/treballador i, en la mesura que sigui possible, a les escales que comuniquen els diferents accessos o plantes.
- Instal·lar rètols o cartells informatius de l'existència de sistemes de videovigilància a tots els espais dels centres penitenciaris on n'hi hagi.
- Cal insistir en la comunicació immediata al jutge de vigilància penitenciària de l'adopció de qualsevol mesura coercitiva, malgrat que la legislació penitenciària no prevegi un mínim o màxim d'hores. Per assegurar que aquesta comunicació es duu a terme seria recomanable fer-la a través de correu electrònic.
- Cal que es revisi la formació que reben els funcionaris de vigilància penitenciària per al desenvolupament de les seves funcions per tal de millorar-la i adequar-la als paràmetres de noves alternatives de resolució pacífica de conflictes.
- Cal que es faciliti a l'intern un mínim d'estris d'higiene i de neteja personal durant el temps que roman en aïllament provisional.
- Cal que s'articuli la presència d'un advocat davant del primer visionament de qualsevol vídeo susceptible de ser utilitzat com a prova en un procediment sancionador penitenciari, de lliure designació o bé per mitjà del Servei d'Orientació Jurídica Penitenciària o, alternativament, del torn d'ofici d'assistència al detingut.
- Cal que tota imatge susceptible de ser utilitzada com a prova en un expedient sancionador penitenciari sigui dipositada fins que se'n faci el primer visionament al jutjat de guàrdia corresponent.
- Cal que s'arbitrin eines o mecanismes que permetin intervenir i reduir els conflictes interpersonals i el clima d'hostilitat i de tensió que es pugui generar en aquells departaments o unitats dels centres penitenciaris que alberguen els interns considerats més inadaptats o perillosos.
- Cal que s'incrementi la freqüència del nombre de visites que fan els jutges de vigilància penitenciària a cadascun dels centres penitenciaris.

c. Per a centres educatius de justícia juvenil

- Que se suspengui la decisió de tancar el centre Els Til·lers i de reduir les places la centre Montilivi, mentre no es pugui fer efectiva al creació de nous centres o la realització les millores considerades necessàries en l'estructura d'aquests; i que es reconsideri la decisió d'ampliar la capacitat dels centres educatius de menors del Departament de Justícia Can Llupià, El Segre i L'Alzina, de manera que aquests puguin mantenir la seva capacitat actual. Aquestes recomanacions estan recollides en *l'Informe sobre els drets de l'infant 2012*.

d. Per a tots els espais de detenció

- Cal que s'adopti una norma amb rang de llei que reguli la instal·lació de càmeres o sistemes de gravació i el procediment de gravació i emmagatzematge d'imatges per videovigilància en tots els centres i espais en què es troben persones privades de llibertat, d'acord amb el concepte de *privació de llibertat* de l'article 4 del Protocol facultatiu."